

V. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Széchenyi István gróf.

Nevelési cél: A hazáért élni és dolgozni a legnagyobb áldozat!

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A francia forradalom. Napoleon kora, a Szent-szövetségről tanultak felújítása, számonkérése.

b) Áthajlás. Hazánk állapota a Napoleon elleni háborúk után. Gazdasági leromlás, művelődésben nagy hátramaradás. Az önkényuralom tarthatatlan. (Olasz háború.)

c) Célkitűzés. Beszéljünk ma az új Magyarország felépítőjéről.

II. Tárgyalás. a) Az 1825. évi országgyűlés.

Az 1825-ben összehívott országgyűlés tagjaira nagy feladat várakozott. Hazánk ekkor nagyon elmaradt a nyugat-európai nagy államok mögött. Nálunk még nem a nemzet nyelvét használták a közigazgatásban, az ország fővárosában alig lehetett magyar szót hallani, a magyar fiúk latinul, a lányok németül tanultak. A törvénykezés nyelve a latin volt. Mezőgazdaságunk elmaradt, hitel nem volt, mivel az ősiség megnehezítette a hitelt, az ipar és kereskedelem Bécs nyomása alatt elsorvadt, hazánkban a nemes nem élt úgy, mint a német városi polgár. Másrészt úgy a nemesség, mint a köznép műveltsége igen alacsony fokon állott.

Ha a magyar fel akart emelkedni a nyugati népek színvonalára, szakítani kellett a tétlenséggel s nagy újításokra volt szükség. Ennek megindítója volt az 1825. évi országgyűlés, ezen is a „legnagyobb magyar“, Széchenyi István gróf.

b) Gróf Széchenyi István élete. Gróf Széchenyi Ferencnek, a Nemzeti Múzeum megalapítójának fia volt. Bécsben született 1791-ben (szeptember 21), hamar katonai pályára lépett, részt vett a Napoleon elleni háborúkban, különösen a lipcsei „népek csatájában“ tüntette ki magát. Majd kilépett a hadseregből s ekkor legjobb barátjával, ifjabb báró Wesselényi Miklóssal beutazta a művelt nyugatot. Különösen Franciaországban és Angliában látott sok olyat, amit hazánkban hiába keresett volna. Nem mulatni, szórakozni ment külföldre, hanem hogy ismereteket szerezve, tapasztalatokkal gazdagon térjen vissza hazájába. Figyelme mindenre kiterjedt, úgy a mezőgazdaságra, mint az iparra és a kereskedelemre egyaránt. Mikor aztán látta a nagy különbséget, ami ezekben a művelt államokban és hazánk között eléje tárult, elhatározta, hogy egész életét hazája felvirágoztatására fordítja.

c) A Magyar Tudományos Akadémia megalapítása.

Az 1825-i országgyűlésen felsőbükki Nagy Pál követ azt hangsúlyozta, hogy magyar nyelvünket a teljes elsorvadástól a szegény írók mentették meg s ideje volna már, hogy a gazdag

főurak is tegyenek valamit nyelvünk megmentéséért. Ekkor a hallgatóság köréből szólásra jelentkezett egy huszárcapitány, aki birtokainak egy évi jövedelmét, 60.000 forintot ajánlott fel egy, a magyar nyelvet védő társaság alapítására. Ez a férfiú, aki egyúttal az új Magyarország megalapítója is lett, gróf Széchenyi István volt. Nagy lelkesedéssel fogadták ajánlatát, példáját mások is követték s így a Magyar Tudományos Akadémia csakhamar felépülhetett és megalakulhatott. Ez a lépés egyúttal azt is jelentette, hogy a magyar művelődés fejlődése biztosítva volt.

d) A nemzeti erők egyesítése.

Széchenyi István gróf nagyon jól tudta, hogy egyedül nem lesz képes terveinek keresztülvitelére, s mivel azt is tudta, hogy a tehetős főurak Bécsben éltek ezidőben, első dolga volt, hogy őket hazacsalogassa. Így határozta el, hogy a fővárost világvárossá fejleszti, s gondoskodik, hogy a főurak itt is megtalálják szórakozásukat. Megalakítja a lóversenytársaságot. (Ebből fejlődött az Országos Magyar Gazdasági Egyesület), megalapítja a Nemzeti Kaszinót, ahol a főurak kicserélhették eszméiket, megvitathatták az új reformeszméket. Pélldáját a vidéki városok is követték s csakhamar sok városban megalakultak ilyen kaszinók. Főtörekvése az volt, hogy a magyar főurak eddig szétforgácsolt erejét közös munkára, a haza felvirágoztatására fogja össze.

e) Irodalmi működése.

Hogy eszméit széles rétegekben ismertté tegye, megírta nagyhatású műveit (Hitel: 1830, Világ: 1831, Stádium; 1833.) Ezekben a könyvekben leírta tarthatatlan állapotainkat, szigorú önismeretet és önfegyelmet kívánt a nemzettől, de megjelölte a haladás útját is. Rámutatott arra (Hitel), hogy elavult intézményeink, az ősiség, a nemesi kiváltságok továbbbi fenntartása milyen károsak a nemzetre. Mivel az ősiség törvénye alapján a föld meg nem terhelhető, nem lehet rá hitelt kapni, így a földművelés nem fejleszthető, pedig a hitel a föld termelőképességét nagyban elősegítené. De nemcsak a gazdasági hitelről szólt, hanem arról is, hogy milyen nagyfontosságú a hitel, azt adott szó szempontjából, s általában becsület nélkül közgazdasági élet el sem képzelhető. Stádium című munkájában pontokba foglalva jelöli meg a fejlődés útját, mégpedig követeli az ősiség eltörlését, a jobbágyok teljes földszabadítását, a közös teherviselést, ami azt jelenti, hogy mindenki vagyona és jövedelme szerint vegyen részt a közterhek viselésében, a jobbágy is szerzhessen birtokot, követelte a törvény előtti egyenlőséget s hogy jobbágy is viselhessen hivalt, mint a nemes.

Ezek az eszmék lassanként az egész országban ismerettké váltak, ezért küzdöttek legjobbjaink s a később, 1848-ban megvalósult törvények Széchenyi követeléseit szentesítették.

f) Gazdasági alkotásai.

De Széchenyi István gróf nemcsak szóval és írásban terjesztette megújító eszméit, hanem saját példájával is megmutatta, hogyan kell nagy alkotásokat létesíteni. Szabályoztatja a Tiszát, amivel három vármegyényi területet nyer a földművelés céljaira; megalapítja a Hengermalmot az ipar fejlesztésére, az ő kezdeményezésére alakul meg a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, majd a Kereskedelmi Bank, hogy a kereskedelmi hitelt előmozdítsa. Szabályoztatja a Vaskaput, ami mérhetetlen nagy előnyt jelentett hazánk kereskedelmének, mivel ezzel a Duna végig hajózható lett hazánkban s ezzel eljuthattak rajta egész a tengerig átrakodás nélkül, de gondolt a szellemi előrehaladásra is, követelte a kiművelt emberfők számának gyarapítását, a szaktudás fejlesztését.

Érdemei. Széchenyi István gróf alapozta meg az új Magyarországot. Bár nem fejezhette be gazdasági terveit, útmutatott a fejlődés számára messze évszázadokra előre. Nemcsak a nemzet egy részének fejlesztésén dolgozott, hanem a nemzet egészét akarta kiművelni. Különösen szerette a föld népét, őt tartotta a nemzet alapjának s jövő reménységének. Megmutatta, hogy mint kell életünket és minden munkánkat hazánk boldogulására fordítani. Senki nem adott többet hazájának, mint ő. Méltán nevezte „legnagyobb magyar“-nak politikai ellenfele, Kossuth Lajos, és méltán megérdemelte azt a jelzőt is, amit Kemény Zsigmond báró mondott rá: a „leghívebb magyar“!. Nála hívebben senki sem szolgálta hazáját a legnehezebb időkben sem.

III. Összefoglalás. Vezérszavak alapján.

1942. április havi óraterv.

Testgyakorlás.

VI. OSZTALY.

Páros karlendítés mellső középtartásba. (Tenyér le.)

Bal lépőállás oldalt, páros karlendítés vízszintes síkban, oldalsó középtartásba. (Tenyér le.)

Páros karhajlítás tarkóra.

Szünet. Törzsfordítás balra, páros karnyújtás oldalt középtartásba. (Tenyér befelé.)

Törzsfordítás jobbra, bal lépőállással (támadóállás, törzs egyenes), páros karhajlítás mellhez. (Tenyér lefelé.)

Törzshajlítás jobbra, jobbkarnyújtás oldalt mélytartásban (tenyér a lábszáron.) balkarhajlítás tarkóra, fejfördítással jobbra. (Tekintet jobb lábra.)

Szünet.

Törzs- és térdnyújtással terpeszállás, egyidejűleg fejfördítés előre, balkarnyújtás és jobbkarlendítés oldalt középtartáson át magastartásba, tapsolás.